

Оценяване на резултатите от обучението на ученици-чужденци

Оценяване на резултатите от обучението на чужденците се урежда от Закона за училищата и съгласно методичните указания на Министерството на образованието, младежта и спорта (МОМС). При оценяването на децата на чужденците по предмета "Чешки език и литература" ще се вземе под внимание нивото на владеене на чешки език.

При оценката на резултатите от обучението на ученици, които не са граждани на Чешката република и които изпълняват задължително училищно обучение в Чешката република, се процедира съгласно чл. 51 - 53 от Закона за училищата и чл. 14 - 17 от Наредбата № 48/2005, Държавен вестник, за основното образование и някои изисквания за задължителното посещение на училище..

При оценяването на тези ученици нивото на знанията, придобити по чешки език, се счита за сериозна връзка съгласно чл. 15, ал. 2 и 4 от Наредбата, която засяга работоспособността на ученика. При оценяването на тези ученици по образователното съдържание на образователната специалност "Чешки език и литература", определено от Рамковата образователна програма за основно образование (или съдържанието на предмета "Чешки език и литература" съгласно предишни образователни програми за основно образование), се в края на три последователни полугодия след началото на посещението на училището в Чешката република винаги счита постигнатото ниво на владеене на чешкия език за връзка по чл. 15, ал.2 и 4 от Наредбата, която засяга работоспособността на ученика.

Също в случая на чужденците е валидно, че в края на първото полугодие ученикът не трябва да бъде оценяван в свидетелство, дори в алтернативен срок. Но ако ученикът няма да бъде оценен в свидетелството в края на второто полугодие, това би означавало, че той ще трябва да повтори учебната година.

Гражданинът на Словашката република има право да използва при изпълняването на учебните задължения словашки език, освен в предмета "Чешки език и литература".

Езикова подкрепа (по чл. 16 от Закон за училищата)

Новопристигналите ученици-чужденци имат следователно законно право на безплатно езиково обучение. Но какво е положението с учениците, които живеят в Чешката република по-дълъг период от време, владеещи чешки език относно добре, но в езиково по-сложни задачи по Чешки език и други предмети все още се провалят? Има ли право на подкрепа? Евентуално на каква? Как да се работи с ученици, за които е трудно да се организира езиково обучение по чл. 20 (напр. са единствените в училище)?

Учениците с недостатъчни знания или без достатъчни знания по езика на обучение се считат, от септември 2016 г., за ученици със специални образователни потребности (СВП), благодарение на нова редакция и разяснения по Закона за училищата(Наредба

27/2016 Държавен вестник,, за образованието на ученици със специални образователни потребности и надарени ученици.

В новосъздадената петстепенна система от мерки за подпомагане, се отнасят до езиковата подкрепа на учениците **чешки език като втори език (ЧВЕ)** главно **мерки на второ и трето ниво на подкрепа.** И в двата случая е необходима препоръка от училищния център за консултации (УЦК). Затова е необходимо **да се предупреждават родителите**, по чието **искане** се провеждат прегледите в УЦК и с чието **одобрение** ще се реализират предложените мерки за подпомагане УЦК.

За какво имат право учениците в рамките на мерки за подпомагане (МП)?

- а) 2. степен от мерките за подпомагане се отнася до учениците **с недостатъчни знания по езика на обучение** (приблизително ниво на чешки език B1-B2).

Препоръчителни мерки за подпомагане:

- Специални учебници и помагала (учебник по чешки език за чужденци),
- 1 час седмично за **педагогическа интервенция** (за работа с ученик или клас в училище) - насочена напр. към подкрепа на чешки език като втори език,
- 1 час седмично за **специална педагогическа грижа** осигурявана от специалния педагог на училището.

За учениците с ЧВЕ (ученици нуждаещи се от подкрепа поради различни културни условия и условия на живот) в основните и средните училища, е необходимо, **в рамките на възможно най-голям брой задължителни часове**, да се укрепи преподаването на чешки език или преподаването на чешки език като втори език, като учениците **имат право на 3 часа ЧВЕ седмично, най-много до 120 часа годишно.**

- б) 3. степен от мерките за подпомагане се отнася до учениците **с незнанието на езика на обучение** (приблизително ниво на чешки език A0-A2).

Препоръчителни мерки за подпомагане:

- Редактиране на съдържанието на образованието,
 - Специални учебници и помагала (учебник по чешки език за чужденци),
 - 3 часа седмично за педагогическа интервенция (включително 1 час седмично занимание с клас) - напр. подкрепа в ЧВЕ,
 - 3 часа седмично за специална педагогическа грижа осигурявана от специалния педагог на училището, евентуално от педагогическа интервенция,
 - Подкрепа за преподаване от друг педагогически работник в диапазона от 0,5 на натовареността (това може да бъде напр. специалист за преподаване на чешки като втори език).
- За учениците с ЧВЕ (ученици, които имат нужда от укрепване на обучението по ЧВЕ) в основните и средните училища се препоръчват **3 часа ЧВЕ седмично, най-много до 200 часа.**
- Център за консултации може също в рамките на 3. степен от мерките за подпомагане да препоръча на ученика **удължението на продължителността на обучението** - вж. Наредба № 27/2016 Държавен вестник, „Ако специалните

образователни потребности го изискват (особено за ученици от различни културни среди или живеещи в различни условия на живот), е възможно, ако е необходимо, да се удължи продължителността на основното, средното и висшето професионално образование с 1 година ." Това решение е подходящо за ученици, които след пристигане в Чешката република постъпват в 9. клас, но поради незнанието на езика на обучение се провалят в следването. Препоръчваме да се включват учениците от тази възраст предимно **самов предишния клас** като се имат предвид предстоящите приемни изпити в средното училище.

Мерки за подпомагане в 4-та и 5-та степен се отнасят за деца с ЧВЕ само в комбинация с здравословен недъг.

Основно училище

Закон за училищата (ЗУ) възлага за всички деца равен достъп до образование, следователно училището трябва да гарантира на чуждестранните граждани, пребиваващи в ЧР, достъп до основно образование при същите условия като на гражданите на ЧР, без да се налага да доказват законността на престоя си.

Всички чужденци имат право на безплатно образование в основните училища, право на училищно хранене, както и на обучението, основано на интереси, предоставяно в училище. Училището не трябва да налага никакви условия за приемане на ученици с ЧВЕ. Единствената причина да не е приет ученик с ЧВЕ, е пълният капацитет на училището. Все още се срещаме с това, че училища налагат условията за приемане на тези деца. Трябва да се даде сметка за това, че става въпрос за нарушение на ЗУ.

Наредба № 48/2005, Държавен вестник, (чл. 10) възлага на директора на училището задължението да уведоми законния представител на ученика **в рамките на една седмица от приемането на ученика** в училище за възможността на посещение на уроци за езикова подготовка. Евентуално ще ги включи самото училище в обучение. Повече езикова подготовка съгласно чл.20 от ЗУ, текущия списък на училищата, които предлагат безплатна езикова подготовка в ЧР..

Подкрепа на учениците с ЧВЕ с появата на новата редакция на ЗУ № 561/2004 Държавен вестник, заедно с Наредбата 27/2016 Държавен вестник, носи важни промени за всички деца и ученици, които се нуждаят от подкрепа при обучение. Към тях принадлежат също **деца и ученици с ЧВЕ**.

Безплатна подготовка за интеграция в училището и подкрепа на обучението на майчиния език

Областна администрация, съответна според мястото на пребиваване на ученика, в сътрудничество с основателя на училището, осигурява:

а) безплатна подготовка за интеграция в основното образование, включително преподаването на чешки език, адаптирано към нуждите на тези ученици,

б) ако е възможно, в сътрудничество със страните на произход на учениците, подкрепа за преподаването на майчиния език и културата на страната на произход, което се координира с редовното обучение в основното училище.

Що се отнася до образованието на педагогическите кадри, които ще обучават тези деца, областната администрация ще осигури и тяхната подготовка за тази дейност. Основните училища, в които се учат децата на участниците в производството за предоставяне на убежище, които живеят в заведения за търсещите убежище и извън тези заведения, осигуряват също тяхна основна езикова подготовка.

Основна законодателна рамка за образованието на децата, учениците - чужденци

Основните права се гарантират на всички, независимо от пол, раса, цвят на кожата, език, убеждения, религия, политическо или друго мнение, национален или социален произход, принадлежност към национално или етническо малцинство, имущество, род или друг статут. Те принадлежат не само на гражданите, но и на чужденците. Тези основни права са изразени в действащото законодателство.

Законодателната рамка се състои от:

- международни конвенции по чл. 10 от Конституцията на ЧР (Конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, Конвенция за правата на детето, Конвенция за бежанците и др.)
- Харта на основните права и свободи - европейско законодателство (регламенти и директиви)
- Закон за пребиваване на чужденците
- Закон за убежището
- Закон за временна закрила
- Закон за училищата - свързани закони, наредбъ, министерски инструкции ...

Конкретните права и задължения по отношение на пребиваването на чужденци могат да бъдат намерени в следните закони:

- Закон за убежището
- Закон за временна закрила
- Закон за пребиваване на чужденците